

Povinnosti poskytovateľa sociálnej služby pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľa sociálnej služby

podľa § 10 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“)

Prijímateľa sociálnych služieb majú právo na dôstojné zaobchádzanie, starostlivosť a úctu aj pri nevyhnutnosti použitia obmedzenia.

- Pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb **nie je možné používať** prostriedky telesného a netelesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby.
  - Jedinou výnimkou, ktorú zákon o sociálnych službách ustanovuje, je použitie **netelesného alebo telesného** obmedzenia iba v prípade, ak je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb. V tomto prípade možno použiť prostriedky obmedzenia prijímateľa sociálnej služby, a to len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia.
  - K obmedzeniu u prijímateľa sociálnej služby možno pristúpiť iba vtedy, keď boli bez úspešného výsledku použité všetky ostatné možné stratégie, či postupy pre zabránenie takému správaniu prijímateľa, ktorým bezprostredne ohrozuje svoj život či zdravie alebo zdravie a život iných osôb a riziká, ktoré vyplývajú z neobmedzenia prijímateľa sú väčšie ako riziká vyplývajúce z jeho obmedzenia.
1. Za prostriedky **netelesného obmedzenia** sa považuje zvládnutie situácie najmä verbálnou komunikáciou, odvrátením pozornosti alebo aktívnym počúvaním.
  2. Za prostriedky **telesného obmedzenia** sa považuje zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria.
  3. Použitie akéhokoľvek iného telesného obmedzenia, okrem zákonom vymedzených spôsobov, je v rozpore so zákonom o sociálnych službách, a to aj v prípade, ak ide o použitie iného telesného obmedzenia na základe odporúčania lekára z odboru psychiatrie.
  4. Rozsah a povaha obmedzenia musí byť primeraná aktuálnemu ohrozeniu a individualite prijímateľa.
  5. Obmedzenie sa ukončí vtedy, ak pominie situácia ohrozenia.
- Poskytovateľ sociálnej služby je povinný použitie každého netelesného alebo telesného obmedzenia zapísať do registra telesných a netelesných obmedzení (ďalej len „register“), ktorý je povinný viesť. Náležitosti zápisu v registri upravuje § 10 ods. 5 zákona o sociálnych službách. Každý zápis obmedzenia prijímateľa je poskytovateľ povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu, pričom môže použiť aj elektronickú službu [Podávanie oznámenia o obmedzení prijímateľa sociálnej služby](#). V prípade doručenia oznámenia poštou alebo osobne do podateľne ministerstva je možné použiť tlačivo oznámenia vo formáte [.docx](#) alebo [.odt](#). Ak poskytovateľ sociálnej služby použil obmedzenie prijímateľa, ktorý je súdom zbavený spôsobilosti na právne úkony, je povinný o obmedzení prijímateľa informovať súdom určeného opatrovníka. Ak je týmto opatrovníkom poskytovateľ sociálnej služby, je povinný bezodkladne informovať blízku osobu prijímateľa sociálnej služby.
  - Pri poskytovaní sociálnej služby dieťaťu a pri poskytovaní starostlivosti o dieťa podľa zákona o sociálnych službách je poskytovateľ sociálnej služby povinný dodržiavať zákaz používania všetkých foriem telesných trestov a sankcií a používať len také výchovné prostriedky a metódy, ktoré akýmkoľvek spôsobom dieťa neponižujú, neurážajú, nezanedbávajú vrátane nedbanlivostného zaobchádzania, alebo ktoré sa inak nedotýkajú dôstojnosti dieťaťa a neohrozujú jeho život, zdravie, telesný, citový, rozumový a mravný rozvoj.
  - Je nevyhnutné, aby poskytovatelia sociálnych služieb zodpovedne pristupovali k správne vyhodnocovaniu správania prijímateľa sociálnej služby, ktoré môže alebo zakladá predpoklad použitia netelesného alebo telesného obmedzenia z dôvodu, že použitím obmedzenia u prijímateľa sociálnej služby dochádza k obmedzovaniu jeho ľudských práv a slobôd a zasahuje sa do jeho telesnej integrity.
  - Nedodržiavanie povinností poskytovateľa sociálnej služby podľa § 10 zákona o sociálnych službách sa považujú za správny delikt podľa § 101 tohto zákona.

Ako v praxi realizovať § 10